

Guía Docente			
Datos Identificativos			2024/25
Asignatura (*)	Investigación e Innovación en Didáctica das Ciencias Experimentais	Código	652534009
Titulación			
Descriptores			
Ciclo	Período	Curso	Tipo
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Optativa
			3
Idioma	CastelánGalego		
Modalidade docente	Presencial		
Prerrequisitos			
Departamento	Pedagogía e Didáctica		
Coordinación	Rivadulla López, Juan Carlos	Correo electrónico	juan.rivadulla@udc.es
Profesorado	Rivadulla López, Juan Carlos	Correo electrónico	juan.rivadulla@udc.es
Web			
Descripción xeral	Con esta materia preténdese achegar ao alumnado á necesidade de investigar e innovar en Didáctica das Ciencias Experimentais, tanto dende a perspectiva docente como do alumnado de Educación Infantil e Educación Primaria. Para iso, farase una revisión das principais liñas de investigación e innovación coa finalidade de poder deseñar un proxecto nesta didáctica específica.		

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe			Competencias / Resultados do título
Identificar, analizar e valorar os problemas que suscitaron a investigación e innovación na ensinanza científica			AM7 BM3 CM1 AM10 BM4 CM4 AM12 BM5 CM7 AM18 BM9 CM11 BM11 CM13 BM12 BM13
Apreciar as características de investigacións e innovacións en contextos científicos diversos e deseñar propostas específicas para a educación Infantil e Primaria			AM7 BM1 CM1 AM10 BM2 CM3 AM12 BM4 CM4 AM13 BM6 CM5 AM14 BM8 CM11 AM18 BM9 CM13 BM12
Recoñecer as características das principais liñas de investigación da Didáctica das Ciencias Experimentais e a súa evolución.			AM7 BM2 CM1 AM10 BM3 CM4 AM12 BM8 CM10 AM14 BM11 AM18 BM13

Contidos	
Temas	Subtemas
A problemática da ensinanza das ciencias da natureza nos niveis educativos básicos.	1.1 A aprendizaxe científica 1.2. As finalidades da educación científica e a metodoloxía de aula

Corrientes de investigación en Didáctica de las Ciencias. As súas características	2.1 O pensamento do alumnado: concepcións alternativas, modelos mentais, compoñentes afectivos. 2.2 O pensamento do profesorado: concepcións e crenzas sobre a Ciencia a a súa ensinanza, decisións sobre que/como ensinar/avaliar.
A investigación e innovación en contextos concretos do ámbito científico en Educación Infantil e Primaria.	3.1 A Investigación na aula de Infantil e Primaria. A investigación-acción. Características e exemplificacións 3.2 Deseño de propostas específicas. Elaboración de proxectos

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A18 B3 C1	1	0	1
Análise de fontes documentais	A7 A12 A13 A14 B2 B4 B9 B11 C1 C3 C4	2	6	8
Aprendizaxe colaborativa	A7 A12 A13 A18 B1 B2 B4 B5 B6 B12 B13 C1 C4 C7 C10 C11 C13	5	10	15
Sesión maxistral	A10 A12 A14 A18 B1 B12 B13 C11 C13	6	6	12
Traballos tutelados	A7 A10 A12 A13 A14 A18 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B11 B12 B13 C1 C3 C4 C5 C7 C10 C11 C13	3	30	33
Presentación oral	B4 B6 B8 C1	2	0	2
Proba mixta	A7 A10 A12 A13 A14 A18 B1 B2 B3 B4 B5 B6	2	0	2
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descripción
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo como presentación da materia, a fin de coñecer as competencias, saberes, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar.
Análise de fontes documentais	Actividade que supón a utilización de documentos bibliográficos relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introducción xeral a un tema, como instrumento de aplicación ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Aprendizaxe colaborativa	Actividades de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacóns, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa convxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e co plantexamento de exemplificacións e preguntas dirixidas aos estudiantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudiantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados de investigación e innovación no ámbito da educación científica.
Presentación oral	Presentación por parte do alumnado do traballo tutelado. No transcurso de este proceso establecerase a discusión e o intercambio de ideas en gran grupo.

Proba mixta	Proba que integra preguntas abertas de desenvolvemento e preguntas de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
-------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Traballos tutelados	Programaranse sesións de seguimento coa finalidade de dirixir e orientar o traballo autónomo do alumnado

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación
Presentación oral	B4 B6 B8 C1	O traballo tutelado presentarase na clase. Valoraranse as seguintes cuestións: - Grao de elaboración, fundamentación, claridade e solidez do discurso, facendo un uso adecuado e rigoroso da linguaaxe. - Capacidad de síntese e de distribución do tempo de exposición, facendo fincapé nos aspectos clave para entender o interese do traballo. - O material que se emprega na presentación é visualmente organizado, pertinente e atractivo. - Resolución, concreción e exactitude das respuestas ás preguntas e aos comentarios formulados polo profesorado / alumnado.	20
Aprendizaxe colaborativa	A7 A12 A13 A18 B1 B2 B4 B5 B6 B12 B13 C1 C4 C7 C10 C11 C13	Valorarase a participación activa, interese, actitude positiva, etc nas tarefas realizadas nas sesións presenciais, e/ou a calidad e orixinalidade nas entregas requeridas, tanto de forma grupal como individual.	10
Traballos tutelados	A7 A10 A12 A13 A14 A18 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B11 B12 B13 C1 C3 C4 C5 C7 C10 C11 C13	O Traballo tutelado servirá para obxectivar os coñecementos e as habilidades adquiridas polo alumnado nas actividades que se fixeron ao longo do desenvolvemento da materia. Valorarase a inclusión de aspectos relevantes e a capacidade analítica e interpretativa do estudiantado respecto ás situacións planteaxadas. Entregarase un traballo escrito a través do campus virtual para a súa avaliación.	70

Observacións avaliación

Primeira oportunidade (febreiro).

Alumnado que acude ao 80% das sesións:

A cualificación final será consecuencia dos resultados obtidos nos seguintes apartados:

Aprendizaxe colaborativa. Nas sesións presenciais desenvolveranse distintas tarefas en pequenos grupos. A súa asistencia é obligatoria e son non recuperables. A cualificación deste apartado está condicionada á participación activa do alumnado nas sesións presenciais, e/ou á calidade e orixinalidade nas entregas requeridas polos docentes de cada sesión (tanto de forma grupal como individual). De non acadarse o 80% de asistencia, o alumnado pasará a avaliarse como non presencial, polo que este apartado non lle suporá ninguna puntuación. Supón un 10% da cualificación final.Traballo tutelado. Realizarase, obligatoriamente, un traballo tutelado en pequenos grupos. O traballo será entregado a través do campus virtual. As características e data de entrega serán comunicadas o primeiro día de clase. Non serán avaliados aqueles traballos entregados fóra de prazo nin entregas a través do correo electrónico. Presentaranse na aula; de non facelo, a cualificación será de 0. Supón un 70 % da cualificación final.Presentación oral do traballo tutelado. Supón un 20% da cualificación final. Valoraranse as seguintes cuestións:- Grao de elaboración, fundamentación, claridade e solidez do discurso, facendo un uso adecuado e rigoroso da lingua xe.

- Capacidade de síntese e de distribución do tempo de exposición, facendo fincapé nos aspectos clave para entender o interese do traballo.

- Emprego de material que sexa visualmente organizado, pertinente e atractivo.

- Resolución, concreción e exactitude das respostas ás preguntas e aos comentarios formulados polo profesorado / alumnado.

Segundo o establecido no artigo 12º da ?Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario? na UDC (29/06/2017), referente á solicitude de realización de probas de avaliación en datas distintas da ordinaria, cabe destacar que só se refire ás probas que se realicen no período de avaliación establecido polo calendario académico, polo que quedan expresamente excluidas as probas de avaliación continua que se realicen fóra de dito período. Por este motivo, non se aceptarán documentos de ningún tipo para xustificar a non asistencia ás sesións.Para obter unha cualificación de aprobado/a, é imprescindible ter unha media de polo menos 5 sobre 10 tanto en cada un dos apartados (aprendizaxe colaborativa, traballo tutelado e presentación oral). A cualificación total farase en base á media ponderada de cada un dos apartados. O alumnado que non acade o aprobado nalgúnha das partes, a súa cualificación da materia corresponderá á parte suspensa.Se o alumnado aproba a aprendizaxe colaborativa e/ou os traballos tutelados e/ou a presentación oral, estas cualificacións gardaranse para a segunda oportunidade.Alumnado que NON acude ao 80% das sesións:

Deberán poñelo en coñecemento do profesorado na primeira semana de clase.

A cualificación final será consecuencia dos resultados obtidos nos seguintes apartados:

Traballo tutelado. Realizarase, obligatoriamente, un traballo tutelado de forma grupal (formarán grupos entre o alumnado non asistente). O traballo será entregado a través do campus virtual, as características e data de entrega serán comunicadas o primeiro día de clase. (Non serán avaliados aqueles traballos entregados fóra de prazo nin entregas a través do correo electrónico). Presentaranse virtualmente; de non facelo, a cualificación será de 0. Supón un 50 % da cualificación final.Proba escrita de avaliación relacionada cos resultados de aprendizaxe sobre os contidos das diferentes sesións. Realizarase na data establecida no calendario oficial da Facultade. Supón un 50 % da cualificación final.Segunda oportunidade (xullo).

A avaliación farase do mesmo xeito que na oportunidade de febreiro, téndose que recuperar únicamente os apartados que se teñan suspensos (traballo tutelado e/ou proba escrita individual).

Tanto no caso dos/as asistentes ao 80% das sesións, o alumnado que non acuda ao 80% das sesións, a cualificación final será en base á media ponderada das cualificacións obtidas nas distintas metodoloxías, sendo imprescindible acadar como mínimo un 5 sobre 10 en cada parte. A cualificación de suspenso corresponderá á parte non superada.

Se o alumnado aproba as tarefas de aprendizaxe colaborativa e/ou o traballo tutelado, estas cualificacións gardaranse durante un curso académico.

A cualificación da proba escrita non se guarda para o seguinte curso académico.

Oportunidade adiantada.

Rexerase polo modelo de avaliación que o alumnado tivera no curso anterior (alumnado que acudiu ao 80% das sesións ou alumnado que non acudiu ao 80% das sesións).

Se no curso anterior o alumnado ten realizadas e aprobadas as tarefas de aprendizaxe colaborativa e/ou traballo tutelado, nesta convocatoria só terá que realizar a proba escrita.

NOTAS XERAIS: · É primordial e obligatorio a corrección ortográfica (ortografía, acentuación e puntuación), gramatical e léxica nos traballos e exames realizados como condición imprescindible para superar a materia.

· Todos os aspectos relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo?, ?permanencia? e ?fraude académica? rexeranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none">- Abell, S. (2007). Research on Science Teacher knowledge. In Abell, S.K. y Lederman, N.G. <i>Handbook of Research on Science Education</i>. . N.J.:Lawrence Erlbaum Associates Inc- Cañas, A., Martín-Díaz, M.J., Nieda, J. (2007). Competencias en el conocimiento y la interacción con el mundo físico. <i>La competencia científica</i>. Madrid: Alianza Editorial- Vecchi, G. y Giordan, A. (2006). <i>Guía práctica para la enseñanza científica</i>. Sevilla: Díada- Furió, C. et al. (2006). Las ideas alternativas sobre conceptos científicos: tres décadas de investigación. <i>Resultados y perspectivas</i>. Alambique, 48, 66-77- Martí, J. (2012). <i>Aprender ciencias en la educación primaria</i>. . Barcelona: Graó- Martín del Pozo (coord.) (2013). <i>Las ideas científicas de los alumnos y alumnas de primaria: tareas, dibujos y textos</i>. . Madrid: Universidad Complutense- Pedrinaci, E. y otros (2012). <i>11 ideas clave. El desarrollo de la competencia científica</i>. Barcelona: Graó- Porlán, R. et al. (2010). <i>El cambio del profesorado de Ciencias I: Marco teórico y formativo.. Enseñanza de las Ciencias</i>, 28 (1), 31-46- Porlán, R. et al. (2011). <i>El cambio del profesorado de ciencias II: itinerarios de progresión y obstáculos en estudiantes de magisterio.. Enseñanza de las Ciencias</i> 29(3):353-370- Mellado, V. et al. (2014). <i>Las emociones en la enseñanza de las ciencias</i>. <i>Enseñanza de las Ciencias</i> 32(3):11-36- Blanco López, A.; España Ramos, E. y Franco-Mariscal, A.J. (2017). <i>Estrategias didácticas para el desarrollo del pensamiento crítico en el aula de ciencias.. Ápice. Revista de Educación Científica</i> 1(1), 107-115.- García Barros, S. (2016). <i>Conocimiento científico conocimiento didáctico. Una tensión permanente en la formación docente</i>. . Campo Abierto Revista de Educación, 35(1), 31-44.- García-Carmona, A. y Cruz-Guzmán, M. (2016). <i>¿Con qué vivencias, potencialidades y predisposiciones inician los futuros docentes de Educación Primaria su formación en la enseñanza de la ciencia?</i> . <i>Revista Eureka sobre Enseñanza y Divulgación de las Ciencias</i>, 13 (2), 440-458.- Medina, J.L. y Pérez, M.J. (2017). <i>La construcción del conocimiento en el proceso de aprender a ser profesor: la visión de los protagonistas</i>. . <i>Profesorado, Revista de currículum y formación del profesorado</i>, 21 (1), 17-38.- Pro Chereguini, C.; Pro Bueno, A. y Serrano Pastor, F. (2017). <i>¿Saben los maestros en formación inicial qué subcompetencias están trabajando cuando diseñan una actividad de enseñanza?</i>. <i>Enseñanza de las Ciencias</i>, 35(3), 7-28.- Rivero, A.; Martín del Pozo, R.; Solis, E. y Porlán, R. (2017). <i>Didáctica de las Ciencias Experimentales en educación Primaria</i>. Madrid: Sintesis- Sanmartí, N. y Márquez, C. (2017). <i>Aprendizaje de las ciencias basado en proyectos: del contexto a la acción</i>. Ápice. <i>Revista de Educación Científica</i>, 1(1), 3-16.- Domènec-Casal, J. (2019). <i>Aprendizaje basado en proyectos, trabajos prácticos y controversias. 28 propuestas y reflexiones para enseñar Ciencias</i>. Barcelona: Ediciones Octaedro- Flinn, E. y Mulligan, A. (2022). <i>Ideas STEM para Primaria</i>. Narcea- Jiménez-Tenorio, N., Aragón, L., Aragón-Méndez, M.M. y Oliva, J.Mª. (2022). <i>Modelizar en las clases de ciencias. Actividades y recursos útiles para la enseñanza y el aprendizaje con modelos</i>. Octaedro- Domènec Casal, J. (2022). <i>Mueve la Lengua, que el cerebro te seguirá. 75 acciones lingüísticas para enseñar a pensar Ciencias</i>. Graó
Bibliografía complementaria	Algunhas das revistas especializadas na área de didáctica das ciencias experimentais son: ?Apice: https://revistas.udc.gal/index.php/apice ?Eureka: https://revistas.uca.es/index.php/eureka ?Enseñanza de las Ciencias: https://ensciencias.uab.es/ ?Aula de innovación educativa: https://www.grao.com/es/productos/revista-aula-de-innovacion-educativa ?Alambique: https://www.grao.com/es/alambique ?Revista electrónica de Enseñanza de las Ciencias: http://reec.uvigo.es/

Recomendaciones

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

1.- Na entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia: - Realizaranse impresións a dobre cara. - Empregarase papel reciclado. - Evitarase a impresión de borradores. 2.- Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural; 3.- Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais; 4.- Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores de ambos os性os, propiciarase a intervención en clase de alumnos e alumnas?); 5.- Traballaráse para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas, e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade; 6. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas; 7. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías